

« zurück blättern vor »

SZLAM subst. m. (f.), ab 1550; auch *szlam(i)a*, *ślam*. **1)** ‘Bodensatz in Gewässern, Matsch’ – ‘osad zbierający się na dnie zbiorników wodnych, mul’ : 1579 Calag 420a, SPXVI *Schlam. Slam. Błoto. Limus, coenum*. o 1640 Inw.pozn.i kal. 101, SP17 *sadzawka zarosta i szlamem zalazła*. o 1674 Inw.pozn.i kal. 181, SP17 *szadzawka [...] już zarosta ślamem*. o (1689) 1693 Haur Sk. 31, L *Niezaraz szlam z ftawu, sadzawki, na rolę wywieźć; ale niech się wprzód uleży*. o 1746 Inw.pozn.i kal. 735, SP17 *sam staw ślamem zalazł*. o 1777–1779 Kluk Rośl.3 183, L *Szlamy wielorakie, rzeczny, ftawowy, ieziur, błot*. o (†1849) 1949 Słow.Poem.II 492, DOR *A oni jako stawy zasze ślamia przez nerwy sączą żółtą krew*. o (1899) 1950–1953 Dygas.Swojcz. 194, DOR *Na wół wyszłe jeziorzysko Topiel ma na dnie swoim od wieków nagromadzone szlamy, którymi z roku na rok można nawodzić grunta piaszczyste*. o 1914 Korzon Handl. 4, DOR *Egipcjanom rodził szlam nilowy zbóż obficie aż do zbytku*. o 1936 Zeg.Uśm. 361, DOR *Woda była w miejscu tym wprawdzie niegłęboka, lecz dno było mulaste – odwieczny szlam podniósł powierzchnię dna*. o 1950 Staff F.Ryby 142, DOR *[Karaś] wytrzymały i odpomy przetrzymuje okres suszy i mrozu zagrzebując się w szlam*. – SPXVI, TR, L, SWIL, SW, DOR. **2)** ‘Matsch in Bergwerksgängen’ – ‘błoto w chodnikach kopalni’: [hapax] 1841 Łab., SW – nur SW (gór.). **3)** ‘Schmutz, Unsauberkeit’ – ‘brud, nieczystości’: SWIL. **4)** ‘Schleim’ – ‘śluz’: SW (fizj. m.u.). **5)** ‘verunreinigtes, wenig ertragreiches Erz’ – ‘błotnista, najuboższa ruda’: SW (gór.). **6)** ‘Belag, der die Oberfläche von Metallen bedeckt’ – ‘warstwa osadu pokrywająca powierzchnię metali’: DOR (techn.).
◊ **Var:** *szlam* subst. m., 1640 Inw.pozn.i kal. 101, SP17 – L, SWIL, SW, DOR; *szlam(i)a* subst. f., vor 1812 Mag.Mskr., L o (†1849) 1949 Słow.Poem.II 492, DOR – L, SWIL, SW, DOR; *ślam* subst. m., 1579 Calag 420a, SPXVI o [LBel.] 1746 Inw.pozn.i kal. 735, SP17 – SPXVI, TR, L, SWIL, SW (m.u.). ◊ **Etym:** **1)** nhd. *Schlamm* subst. m., ‘weicher, nasser Bodensatz; feuchte Masse beim Auswaschen des Erzes, Rückstände nach dem Auswaschen’, GRI, nur für Inh. 1, 2, 5. **2)** nhd. *Schleim* subst. m., ‘zähe, klebrige Feuchtigkeit des menschlichen Körpers’, GRI, nur für Inh. 4. ◊ **Der:** *ślamista* adj., [hapax] 16. Jh. SPXVI, nur für Inh. 1; *szlamieć się* v. imp., [hapax] 1774–1777 Krup. 5 453, L, zuerst geb. L, nur für Inh. 4; *szlamonik* subst. m., ‘ein Frosch’, [hapax] 1789 Przyb.Batrach., L, zuerst geb. L, nur für Inh. 1; *ślamista* adj., zuerst geb. L, nur für Inh. 2, 3, 4, 5; *szlamowy* adj., [hapax] 1952 Żab.Z dołu 94, DOR, zuerst geb. L, nur für Inh. 1, 2, 5; *szlamisko* subst. n., [hapax] 1841 Łab., SW, nur für Inh. 2, 5; *szlamia* subst. f., [hapax] (†1849) 1949 Słow.Poem. II 492, DOR, zuerst geb. DOR, nur für Inh. 1; *ślamowy* adj., zuerst geb. SW, nur für Inh. 1, 2, 5; *szlamiarzka* subst.

f., ‘Gerät, um Ton vom Schlamm zu reinigen’, zuerst geb. SW, nur für Inh. 3; *szlamiarnia* subst. f., ‘Ort im Schlachthof, wo das Fleisch gereinigt wird’, [hapax] 1948 Wiśn.K.Mięso 271, DOR, zuerst geb. DOR, nur für Inh. 3; *szlamik* subst. m., ‘Pfuhschnepfe (*Limosa lapponica*)’, 1958 Sokoł.J.Ptaki II 306, DOR, zuerst geb. DOR, nur für Inh. 1. ❖ Für Inhalt 4 vgl. auch ↑*szlamować*, Inhalt 1 und den Kommentar. Die Form *szlamia* (s.o.) ist vielleicht eine künstliche Rückbildung statt *szlam* (*szlami* gen. f.).

« zurück blättern vor »